

Elementi i kriteriji ocjenjivanja te načini i postupci vrednovanja

Elementi vrednovanja u nastavnom predmetu Geografija u svim su ciklusima:

- geografska znanja,
- geografsko istraživanje i vještine i
- kartografska pismenost.

Element **geografska znanja** obuhvaća činjenično, konceptualno i proceduralno znanje. Činjenično znanje je temelj za razumijevanje geografskih sadržaja, no težište treba staviti na konceptualno i proceduralno znanje koje će omogućiti primjenu znanja u novim situacijama i kreativno rješavanje prostornih problema. Usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda u ovom elementu provjerava se usmenim ispitivanjem i pisanim provjerama. Usmeno ispitivanje provodi se kontinuirano tijekom nastavne godine. Pisane provjere kreira učitelj i uključuje zadatke otvorenoga i zatvorenog tipa. Pisane provjere provode se periodično, nakon učenja i poučavanja određene skupine ishoda.

Element **geografsko istraživanje i vještine** obuhvaća:

- grafičke, statističke, matematičke i orijentacijske vještine (orijentiranje s pomoću orijentira, uređaja - kompasa, GPS i planova/geografskih karata)
- ako je za taj razred planiran istraživački rad tada treba vrednovati i sve vještine koje su u funkciji njegova ostvarivanja: opažanje, postavljanje pitanja, planiranje istraživanja; prikupljanje podataka; bilježenje, vrednovanje i predstavljanje podataka; interpretiranje i analiziranje podataka te zaključivanje; komuniciranje rezultata i postupaka istraživanja te vještine reflektiranja o provedenom istraživanju.

Kartografska pismenost je jedna od geografskih vještina, ali pošto je specifičnost predmeta potrebno ju je kontinuirano razvijati i vrednovati. Zbog navedenoga izdvojena je kao zaseban element u kojem se vrednuje:

- poznavanje elemenata i sadržaja svih vrsta geografskih karata
- interpretacija prostorne organizacije i procesa čitanjem sadržaja geografskih karata
- brzina, točnost i samostalnost „čitanja“ geografske karte po zadanim pojmovima

- pravilno pisanje geografskih imena

Razvijenost kartografske pismenosti provjerava se usmenim ispitivanjem te pisanim provjerama koje uključuju i slijepe karte.

Element	Nedovoljan	Dovoljan	Dobar	Vrlo dobar	Odličan
<u>Geografsko znanje</u>	- učenik ne odgovara na postavljena pitanja i nije usvojio ključne pojmove - učenik pokazuje nerazumijevanje geografskih nastavnih sadržaja - učenik ne primjenjuje i ne poznaje primjere korištenja geografskih znanja u svakodnevnom životu - usvojenost sadržaja je ispod 50% - odgovori su površni, nelogični i izneseni bez razumijevanja - učenik/učenica je nesamostalan u izvršavanju zadataka - niti uz veliku pomoć nastavnika nisu savladani osnovni pojmovi	- reakcija učenika na postavljeno pitanje je djelomična, kvaliteta znanja je nepotpuna i površna sa greškama, a način iznošenja znanja tek zadovoljavajući uz sposobnost razgovora sa nastavnikom - na jednostavan način nabraja i opisuje činjenice - otežano povezuje stečena geografska znanja s konkretnim primjerima	- reakcija učenika na postavljeno pitanje je spora i uz pomoć nastavnika (brojna potpitanja i navođenje na dogovor), no činjenice izlaže jasno i nedvosmisleno - kvaliteta znanja je prosječna, a način iznošenja gradiva je logičan tek u pojedinim dijelovima	- reakcija učenika na postavljeno pitanje je sporija, no i dalje bez pomoći nastavnika - kvaliteta znanja je točna i opširna, a način iznošenja gradiva je uglavnom logičan te sa razumijevanjem - uspješno primjenjuje stečena znanja uz minimalne nesigurnosti	- reakcija učenika na postavljeno pitanje je brza i točna - izrazito temeljito i opširno obrazlaže naučeno - gradivo je usvojeno sa potpunim razumijevanjem, proširuje ga vlastitim iskustvom - originalan i samostalan u rješavanju zadataka - sve navedeno učenik vrši bez pomoći nastavnika
<u>Geografsko istraživanje i vještine</u>	- nesuvislo uočava geografske pojave i procese	- površno i djelomično i uz učiteljevu pomoć	- polagano i uz učiteljevu pomoć uočava geografske pojave i procese	- polagano i sporije, ali točno, uočava osnovne	- izrazito kvalitetno, brzo i točno uočava geografske pojave i procese

	- ne povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - ne zaključuje logički te ne povezuje sa životnom praksom - pri izradi praktičnog rada (istraživanje, plakat, esej, multimedijalna prezentacija isl.) učenik/učenica je slabo slijedio upute i kriterije za vrednovanje rada ili rad nije izradio - učenik/učenica unutar skupine nije izvršio svoje dužnosti i ometa rad skupine - učenik/učenica ne razumijeva, analizira i vrlo slabo izlaže zadatke domaće zadaće ili je nije uradio - učenik/učenica ne koristi obvezne i dodatne nastavne sadržaje	uočava geografske pojave i procese - nepotpuno i površno s pogreškama povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - površno i djelomično i uz učiteljevu pomoć izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - djelomično i uz učiteljevu pomoć obrazlaže i dokazuje osnovne geografske pojave i procese - površno logički zaključuje i povezuje sa životnom praksom	- prosječno povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - djelomično i nepotpuno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - uz učiteljevu pomoć obrazlaže i dokazuje osnovne geografske pojave i procese - prosječno i djelomično logički zaključuje i povezuje s životnom praksom	geografske pojave i procese - opširno povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - samostalno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - logično obrazlaže i dokazuje osnovne geografske pojave i procese - pokazuje logičko zaključivanje i povezivanje s životnom praksom	- izrazito temeljito i opširno povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - izuzetno samostalno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - s lakoćom obrazlaže i dokazuje geografske procese i pojave - pokazuje razvijeno i prošireno logičko zaključivanje i povezivanje s životnom praksom
--	---	--	--	---	--

<u>Kartografska pismenost</u>	- nesuvislo pokazuje na geografskoj karti najosnovnije zadane pojmove - nema razvijenu kartografsku pismenost - gotovo ne uočava i ne prepoznaje pojedine geografske sadržaje na geografskoj karti i ne koristi se njima - nelogično i bez razumijevanja analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te i uz veliku pomoć učitelja ne razumije - nesuvislo koristi i ne „čita“ geografsku kartu pri orijentaciji u prostoru	- pokazuje na geografskoj samo pojedine osnovne zadane pojmove - teško uočava i prepoznaje pojedine geografske sadržaje na geografskoj karti i slabo se koristi njima - nepotpuno i s pogreškama analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te zahtjeva veliku pomoć učitelja - vrlo površno i djelomično „čita“ i koristi geografsku kartu pri orijentaciji u prostoru i snalazi se isključivo uz pomoć učitelja	- većinu zadanih pojmova pokazuje točno - djelomično razvijena kartografska pismenost - uočava i prepoznaje pojedine geografske sadržaje na geografskoj karti i koristi se njima uz učiteljevu pomoć - prosječno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge - geografsku kartu koristi i „čita“ uz pomoć učitelja pri orijentaciji u prostoru	- točno i samostalno, no sporije, pokazuje i „čita“ geografske pojmove - povezuje i „čita“ naučeno gradiva sa geografske karte - točno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te samostalno donosi zaključke - uspješno, uz minimalne nesigurnosti koristi geografsku kartu pri orijentaciji u prostoru	- izrazito brzo, točno i samostalno pokazuje i „čita“ geografske pojmove - izrazita sposobnost povezivanja i „čitanja“ naučenog gradiva sa karte (paralelno pokazivanje na karti sa iznošenjem teorije) - izrazito točno i brzo analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te samostalno donosi zaključke - izrazito uspješno koristi zemljovid pri orijentaciji u prostoru
--------------------------------------	---	---	--	---	---

Načini vrednovanja, provjeravanja, ocjenjivanja i evaluacije

Usmeno provjeravanje znanja i kartografske pismenosti	Učenička znanja se provjeravaju usmenim putem najčešće na početku sata. Usmeno ispitivanje se <u>ne najavljuje</u> i može biti svaki sat. Učenik se na svakom satu može javiti za usmenu provjeru znanja. Iz usmenog provjeravanja znanja učenik iz usmenog provjeravanja učenik/učenica može dobiti više ocjena ovisno koji se element ocjenjivanja vrednuje. Usmenu provjeru znanja obuhvaća i odgovaranje pred zidnom kartom na kojoj će učenici pokazati poznavanje toponima te prostornih odnosa. Provjerava se kontinuirano i na svakom nastavnom satu. Nedopustivim ponašanjem tijekom provjeravanja (usmenog, pisanog i sl.) smatra se razgovaranje s drugim učenicima, korištenje podsjetnika, mobitela, pametnog sata i sličnih uređaja. Takva će ponašanja biti primjereno sankcionirana, a provjera znanja poništena.
--	---

Pisana provjera znanja i kartografske pismenosti	Pisani ispit piše se 2-5 puta tijekom školske godine, najčešće nakon velikih obrađenih cjelina. Termini pismenih ispita stoje u vremeniku. Ako se zbog nepredviđenih i neodgodivih okolnosti neće moći održati najavljena pisana provjera znanja prema vremeniku, učenici će prethodno biti obaviješteni. Neposredno uoči pismene provjere znanja obrađeni sadržaji će se vježbati i ponoviti na satu. Pisani ispit najčešće se sastoji od dva dijela i ostvaruju se dvije ocjene koje se upisuju pod elemente geografsko znanje i kartografska pismenost ili geografske vještine (točni elementi vrednovanja bit će definirani prije pisane provjere znanja, a učenici pravovremeno obaviješteni te će svi sadržaji biti uvježbani). Nakon pisane provjere znanja na sljedećem satu napraviti će se analiza pismene provjere znanja. Ako učenik iz pisane provjere znanja ostvari negativnu ocjenu istu može ispraviti samo pisanim putem. U slučaju ponovljenog negativnog ishoda, učenik će ocjenu moći ispraviti na kraju polugodišta. Broj bodova je osnova za određivanje brojčane ocjene. Pisano provjeravanje provodi se na hrvatskom jeziku i pismu uz pravilno korištenje gramatike. Isto vrijedi za sve oblike pisanog izražavanja u nastavi Geografije. Nedopustivim ponašanjem tijekom provjeravanja (usmenog, pisanog i sl.) smatra se razgovaranje s drugim učenicima, korištenje podsjetnika, mobitela, pametnog sata i sličnih uređaja. Takva će ponašanja biti primjereno sankcionirana, a provjera znanja poništena. <table border="1" data-bbox="595 726 1496 957"> <thead> <tr> <th>Postotak (%) bodova</th><th>Ocjena</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100</td><td>Odličan (5)</td></tr> <tr> <td>80 – 89,99</td><td>Vrlo dobar (4)</td></tr> <tr> <td>60 – 79,99</td><td>Dobar (3)</td></tr> <tr> <td>50 – 59,99</td><td>Dovoljan (2)</td></tr> <tr> <td>0 – 49,99</td><td>Nedovoljan (1)</td></tr> </tbody> </table>	Postotak (%) bodova	Ocjena	90 – 100	Odličan (5)	80 – 89,99	Vrlo dobar (4)	60 – 79,99	Dobar (3)	50 – 59,99	Dovoljan (2)	0 – 49,99	Nedovoljan (1)
Postotak (%) bodova	Ocjena												
90 – 100	Odličan (5)												
80 – 89,99	Vrlo dobar (4)												
60 – 79,99	Dobar (3)												
50 – 59,99	Dovoljan (2)												
0 – 49,99	Nedovoljan (1)												
Geografski rad	U geografski rad učenika ulazi izrada plakata, referata, prezentacija, terenskog rada i sl. Iz geografskog rada učenik ostvaruje jednu ocjenu koja se upisuje pod element geografsko istraživanje i vještine). Učenici unaprijed dobivaju geografske teme, smjernice i literaturu za obradu nekog geografskog fenomena, pojave ili procesa, ili mogu samostalno izabrati temu, smjernice za izradu i literaturu. Geografski radovi izrađuju se samostalno, u paru ili u skupini od troje učenika. ► Boduje se: ► Obrađenost i točnost zadanih smjernica ► Razumijevanje sadržaja ► Samostalno i tečno izlaganje ► Grafički izgled i preglednost prezentacije ► Pravopis i gramatika ► Kriteriji ocjenjivanja geografskog rada 25-27 – odličan (5) 22-24 – vrlo dobar (4) 17-21 – dobar (3) 14-16 – dovoljan (2) 0-13 – nedovoljan (1)												

- ▶ Korištenje audio/video materijala
- ▶ Korištenje i snalaženje na geografskim kartama
- ▶ Pitanja za ponavljanje
- ▶ Popis korištenih izvora i literature

Umjetna inteligencija smatra se korisnim alatom koji može ubrzati istraživanje i pretraživanje interneta, no često je i nepouzdan izvor informacija te nikako ne može biti autor učeničkih radova. Ako se utvrdi da je učenik rad koji je izradila umjetna inteligencija potpisao kao svoj, taj će se rad smatrati plagijatom i biti vrednovan negativnom ocjenom.

Ako učenik ne izradi geografski rad, na bilo koj način krivotvori/plagira rad, preuzme već postojeći rad s interneta bit će ocjenjen negativnom ocjenom

Pribor za nastavu

Učenikova obveza je na svakom satu imati: bilježnicu (proizvoljnih oblika i dimenzija, ali preporuka je većeg formata), udžbenik, radnu bilježnicu i geografski atlas. Kalkulator, bojice, ravnalo, šestar, mobitel i tablet dio je pribora koji učenici ne moraju imati svaki sat na nastavi geografije, već samo kad nastavnik unaprijed najavi zbog potrebe nastavnog sata.

Zaključna ocjena

Zaključna ocjena temelji se na cjelokupnom radu učenika tijekom školske godine (od rujna do lipnja), uzimajući u obzir njegov odnos prema obavezama i zalaganje. Zaključna ocjena ne mora biti aritmetička sredina svih ocjena, već se određuje na temelju uspjeha u tri ključna elementa vrednovanja: **geografska znanja, geografsko istraživanje i vještine te kartografska pismenost**. U zaključnu ocjenu također ulaze sve bilješke, praćenja i zapažanja. Učenik/učenica za pozitivnu zaključnu ocjenu mora imati pozitivno ocjenjene sve teme/cjeline u nastavnoj godini te predane sve praktične radove. Ako je uspjeh učenika iz dva od ta tri elementa vrednovanja nedovoljan, zaključna ocjena će biti nedovoljan, neovisno o uspjehu u trećem elementu.

Ukoliko se vrednovanjem ustanovi da učenik nije usvojio ishode predviđene kurikulumom (ima neispravljene negativne ocjene, osobito veći broj njih), učenik će biti upućen na dopunski rad.